

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 50/01-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte na verejnom zasadnutí 2. októbra 2001 prerokoval podnet Ing. M. K., bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 37/96 a Krajského súdu Bratislava (ako súdu odvolacieho) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 335/2000 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo Ing. M. K. podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 10 C 37/96 a Krajského súdu Bratislava v konaní sp. zn. 13 Co 335/2000 p o r u š e n é b o l o .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 9. mája 2001 doručené podanie Ing. M. K. (ďalej len „navrhovateľ“), bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., označené ako: „Podnet na začatie konania pred Ústavným súdom SR.“

Navrhovateľ vo svojom podnete uviedol, že: *„Podnecovateľ sa žalobou zo dňa 22. 5. 1996 na Okresnom súde Bratislava III domáhal určenia, že jeho prepustenie zo služobného pomeru vojaka z povolania rozkazom ministra obrany SR č. 389/95, zo dňa 19. 12. 1995 je neplatné. Svoj návrh odôvodnil tým, že jeho prepustenie vychádzalo z nesprávneho a nezákonného hodnotenia, ktorým bol uznaný nespôsobilým na ďalší výkon vojenskej služby. Podnecovateľ ako laik bez právneho vzdelania nevyužil možnosť podania ústavnej sťažnosti proti napadnutému personálnemu rozkazu ministra obrany na Ústavnom súde SR, pričom vychádzal z presvedčenia, že o preskúmaní zákonnosti rozkazu má právomoc rozhodovať príslušný okresný súd. Okresný súd Bratislava III však uznesením, sp. zn. 10 C 67/96, zo dňa 27. 9. 1999 konanie zastavil s odôvodnením, že podľa ust. § 248 ods. 2 písm. d) OSP súdy nepreskúmajú rozkazy funkcionárov ozbrojených síl a ozbrojených zborov, čo znamená neodstrániteľnú prekážku konania spočívajúcu v nedostatku právomoci súdu.*

Proti tomuto rozhodnutiu podal podnecovateľ v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že súd prvého stupňa pri odôvodnení predmetného rozsudku nepostupoval v súlade s ust. § 157 ods. 2) OSP, keď sa v odôvodnení nezaoberal návrhom podnecovateľa zo dňa 1. 7. 1999, ktorým žiadal o zrušenie konania podľa ust. § 109 ods. 1 písm. b) OSP z dôvodu, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s Ústavou SR alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je SR viazaná. Podnecovateľ pritom poukázal na to, že zákon č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších právnych predpisov, podľa ktorého bol prepustený zo služobného pomeru, je

v rozpore s článkom č. 36 písm. b, 46 ods. 2) Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 a 2) Listiny základných práv a slobôd, nakoľko možnosť domáhať sa preskúmania rozhodnutia, ktorým bol vojak prepustený zo služobného pomeru citovaný zákon nepripúšťa. Svoj názor podporel okrem iného aj tým, že zákon č. 410/91 Zb. o služobnom pomere príslušníkov PZ SR v znení neskorších právnych predpisov v ust. § 141 ods. 1 písm. a) preskúmanie rozhodnutia o prepustení policajta zo služobného pomeru z dôvodu nespôsobilosti výslovne umožňuje. Podnecovateľ zastáva názor, že služobný pomer policajtov a vojakov, ako členov ozbrojených zborov, je založený na obdobných zásadách, a preto rozdielnosť poskytovania právnej ochrany proti neoprávneným zásahom do základných práv členom týchto zborov nie je v súlade s princípmi demokracie a právneho štátu, na ktorých je v zmysle čl. 1) Ústavy SR Slovenská republika založená. Krajský súd v Bratislave uznesením, sp. zn. 13 Co 335/2000 zo dňa 31. 1. 2001 uznesenie prvostupňového súdu potvrdil. ...

Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 a 2) Listiny základných práv a slobôd, kto tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takého rozhodnutia, ak zákon neustanovuje inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podnecovateľ tak v konaní pred súdom prvého stupňa, ako aj pred odvolacím súdom poukazoval na to, že právo, ktoré bolo jeho prepustením zo služobného pomeru vojaka z povolania rozkazom ministra obrany SR č. 389/95 zo dňa 19. 12. 1995 porušené, je zakotvené v článku č. 36 písm. b) Ústavy SR, teda právo na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskrimináciu v zamestnaní, ktoré je potrebné chápať širšie ako len právo zamestnancov pracovnom pomere, pričom poukazoval aj na protiústavnosť právneho predpisu – zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších právnych predpisov vo vzájomnom vzťahu s ust. § 248 ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku, ktorá spočíva práve vo vylúčení preskúmania rozhodnutia týkajúceho sa vyššie uvedeného základného práva podnecovateľa v zmysle čl. 36 písm. b) Ústavy SR. Som toho názoru, že hoci odvolací súd, rovnako ako aj súd prvého stupňa, správne konštatovali, že v zmysle ust. § 248 ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku

súdy nepreskúmajú rozkazy funkcionárov ozbrojených síl a ozbrojených zborov, mali preskúmať zákonnosť rozkazu ministra obrany SR č. 389/95 zo dňa 19. 12. 1995 v rozsahu podaného žalobného návrhu s poukazom na čl. 46 ods. 2 (posledná veta) Ústavy SR. Svoje tvrdenie odôvodňujem najmä s poukazom na vyššiu právnu silu Ústavy SR pred zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi. Prípadne bolo potrebné v zmysle ust. § 109 ods. 1 písm. b) OSP konanie prerušiť z dôvodu, že všeobecne záväzný právny predpis – zákon č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších právnych predpisov v spojení s ust. § 248 ods. 2 písm. d) zákona č. 99/1963 / Občiansky súdny poriadok, ktoré sa týkajú vecí, sú v rozpore s Ústavou SR alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je SR viazaná a podať podnet Ústavnému súdu podľa ust. § 37 a nasl. / zákona č. 38/1993 o organizácii Ústavného súdu SR a konaní pred ním a postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Na základe vyššie uvedeného zastávam stanovisko, že Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 37/96 a Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 335/2000 svojím postupom porušili článok 46 ods. 2) Ústavy Slovenskej republiky.“

V dôsledku uvedeného navrhovateľ požiadal, aby ústavný súd po prijatí jeho podnetu na ďalšie konanie a po konaní vo veci samej rozhodol takto: „Ústavný súd vyslovuje, že postupom Okresného súdu Bratislava III v občianskoprávnej veci podnecovateľa o neplatnosť prepustenia zo služobného pomeru vojaka z povolania rozkazom ministra obrany SR č. 389/95, zo dňa 19. 12. 1995, vedenej pod sp. zn. 10 C 37/96 ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 13 Co 335/2000 došlo k porušeniu jeho ústavného práva obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť rozhodnutia, ktorým bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2) Ústavy Slovenskej republiky.“

Pretože podnet splňal všetky zákonom predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a pretože neexistovali ani iné dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, ústavný súd 28. júna 2001 rozhodol o jeho prijatí na konanie. Ústavný súd sa 2. júla 2001 obrátil na Okresný súd Bratislava III, ako aj na Krajský súd Bratislava so žiadosťou o písomné vyjadrenie k prijatému podnetu podľa § 29 ods. 5 zákona o ústavnom súde. Vo svojom vyjadrení z 8. augusta 2001 Okresný súd Bratislava III (prostredníctvom svojho predsedu) uviedol: *«Dňa 22. 5. 1996 podal navrhovateľ Ing. M. K., bytom T. návrh na určenie neplatnosti prepustenia služobného pomeru vojaka z povolania.*

Konanie bolo vedené pod sp. zn. 10 C 37/96.

Uznesením 10 C 37/96-37 zo dňa 27. 9. 1999 bolo konanie zastavené z dôvodu nedostatku právomoci súdu v zmysle § 7, § 248 ods. 2 písm. d, O. s. p.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 13 Co 335/2000-52 zo dňa 31. 1. 2001 bolo uznesenie súdu prvého stupňa potvrdené.

Uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania sa stalo právoplatným dňa 20. 3. 2001.

Ing. M. K. vo svojom podnete na Ústavný súd SR poukázal na to, že „dovolací súd, rovnako aj súd prvého stupňa správne konštatovali, že v zmysle § 248 ods. 2 písm. d, O. s. p. súdy nepreskúmajú rozkazy funkcionárov ozbrojených síl“, podľa jeho názoru však boli povinné „preskúmať zákonnosť rozkazu ministra obrany SR č. 389/95 zo dňa 19. 12. 1995 v rozsahu podaného žalobného návrhu s poukazom na čl. 46 ods. 2 (posledná veta) Ústavy SR. Prípadne bolo potrebné v zmysle § 109 ods. 1 písm. b, O. s. p. konanie prerušiť z dôvodu, že všeobecne záväzný právny predpis – Zákon č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších predpisov v spojení s § 248 ods. 2 písm. d, O. s. p., ktoré sa týkajú vecí, sú v rozpore s Ústavou SR alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je SR viazaná a podať podnet Ústavnému súdu SR podľa § 37 a nasl. Zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR a konaní pred ním a postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.“

Ing. M. K. argumentuje teda tým, že súd mal vo veci konať aj napriek § 248 ods. 2 písm. d, O. s. p. opierajúc sa o čl. 46 ods. 2 vety druhej Ústavy SR resp. konanie prerušiť v zmysle § 109 ods. 1 písm. b, vety druhej O. s. p. a postúpiť návrh Ústavnému súdu SR na

zaujatie stanoviska o nesúlade Zák. č. 76/1959 Zb. v spojení s § 248 ods. 2 písm. d, O. s. p. sú v rozpore s Ústavou SR alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je SR viazaná.

Čo sa týka prvých naznačených možností postupu súdu, poukazujem na to, že sudca zákon neporušil, rešpektoval ho, jeho rozhodnutie je rozhodnutie nezávislého sudcu a pokiaľ prípadne nepostúpil Ústavnému súdu SR návrh na zaujatie stanoviska v zmysle § 109 ods. 1 písm. b, vety druhej O. s. p., poukazujem na to, že tak môže urobiť, „ak tu pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru...“ Pokiaľ nedospeje k takému záveru, nemá právnu povinnosť tak urobiť, ani v prípade, ak to účastník navrhuje.

Ak tak sudca neurobil, zrejme k takému záveru nedospel. Pre úplnosť poukazujem na to, že pokiaľ sudca „nedospeje k záveru...“, nemožno to chápať ako odňatie možnosti konania pred súdom, keďže to nie je procesné pochybenie, ktoré vychádza z porušenia procesnej povinnosti. Odňatie možnosti konania pred súdom, ako dôvod dovolania, vychádza len z procesného pochybenia súdu.»

Krajský súd Bratislava vo svojom vyjadrení k podnetu navrhovateľa z 3. augusta 2001 (Spr 3598/01) uviedol: „Podstatou podnetu Ing. M. K. je skutočnosť, že Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 37/96 a Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 13 Co 335/2000 svojím postupom porušili článok 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a došlo k porušeniu jeho ústavného práva obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť rozhodnutia, ktorým bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu štátnej správy podľa článku 46, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Nakoľko podnet sa týka samotnej rozhodovacej činnosti súdu a zákonnosti rozhodnutia, neprislúcha mi, ako orgánu štátnej správy súdov sa meritórne k nemu vyjadrovať a to ani ako účastníkovi konania pred ústavným súdom.

Dovolím si však zhrnúť niekoľko faktov a poukázať na niektoré zákonné ustanovenia.

Ing. M. K. ako navrhovateľ podal dňa 22. 5. 1996 na bývalý Okresný súd Bratislava III návrh, ktorým sa domáhal určenia, že jeho prepustenie zo služobného pomeru vojaka z povolania je neplatné a žiadal zaplatiť náhradu trov konania. Za odporcu v konaní označil Slovenskú republiku – MO, prevádzkové stredisko Bratislava, Kutuzovova 8.

Dňa 27. 9. 1996 súd vyzval navrhovateľa na zaslanie dôkazov týkajúcich sa veci a opis návrhu dal doručiť označenému odporcovi na vyjadrenie.

Dňa 4. 11. 1996 navrhovateľ doručil súdu písomnosti vzťahujúce sa k prípadu.

Dňa 14. 11. 1996 sa vo veci vyjadruje Vojenský úrad pre zastupovanie, namietajúc okrem iného i právomoc súdu vo veci konať a v ďalšom podaní zo dňa 27. 4. 1999 navrhuje konanie zastaviť.

Vo veci sa od novembra 1996 do mája 1998 a od júna 1998 do mája 1999 nekonalo.

Dňa 31. 5. 1999 nariadil prvostupňový súd pojednávanie na deň 23. 6. 1999, na ktorom konanie zastavil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 7, ods. 1, 2 O. s. p., § 248, ods. 2, písm. d) O. s. p. a § 4 Zákonníka práce, ako aj ustanovením § 103 a § 104 ods. 1 O. s. p., t. j. nedostatkom právomocí súdu vo veci konať.

Na základe odvolania navrhovateľa Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 31. januára 2001, č. k. 13 Co 335/2000-52, napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a odporcovi náhradu trov konania nepriznal dôvodiac vo veci samej tým, že súd prvého stupňa pred začatím konania vo veci samej správne z dôvodov uvedených v napadnutom uznesení konštatoval neodstrániteľné nedostatky (podmienky) konania, ktoré mali za následok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej a postupom podľa § 104 ods. 1 O. s. p. konanie zastavil. V tomto smere posudzujúc právne vzťahy účastníkov povahu

uplatneného práva navrhovateľom vychádzal z predložených listinných dôkazov najmä rozhodnutia o prepustení navrhovateľa zo služobného pomeru vojaka z povolania a to rozkazu funkcionára ozbrojených síl, ktorý rozhodol v zmysle § 26 ods. 2 písm. e) zák. č. 361/92 Zb. Zákon č. 361/92 Zb. upravuje právne pomery občanov konajúcich službu v ozbrojených silách od začiatku výkonu služby po celú dobu jej trvania ako aj po jej ukončení, preto správne súd prvého stupňa konštatoval, že ide o normu lex specialis a preto daný právny vzťah navrhovateľa – rozhodnutie o prepustení zo služobného pomeru vojaka z povolania sa riadi týmto špeciálnym právnym predpisom.

Námietky navrhovateľa v odvolaní nepovažoval za dôvodné, keď odôvodnenie napadnutého uznesenia posudzujúc podmienky konania (§ 103 O. s. p.) zodpovedalo zákonným predpokladom § 157 ods. 2, § 169 ods. 1 O. s. p. V časti námietky, že súd nedostatočne zvažil návrh na prerušenie konania z dôvodov uvedených v odvolaní, odvolací súd bol toho názoru, že neboli splnené zákonné podmienky pre požadovaný postup v prerušení konania podľa § 109 ods. 1 písm. b) O. s. p., keď je toho názoru, že námietky rozporu na vec sa vzťahujúceho právneho predpisu (zák. č. 76/59 Zb. v znení noviel) porovnaním zák. č. 410/91 Zb. z hľadiska možnosti súdnej ochrany neodôvodňovali zaujať záver rozporu s Ústavou SR alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je SR viazaná tak, ako tvrdil navrhovateľ v tomto konaní.

Dňom 20. 3. 2001 bolo konanie právoplatne skončené.

Podľa § 7 ods. 1, O. s. p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci, ktoré z občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných ako aj z obchodných vzťahov (vrátane podnikateľských a hospodárskych vzťahov), pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 7 ods. 2, O. s. p. iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ako to ustanovuje zákon.

Citované zákonné ustanovenie upravuje prvoradú podmienku konania – danosť občianskoprávnej resp. civilnej právomoci. Inštitút právomoci sa štandardne chápe ako zákonom vymedzený rozsah činností, ktorých realizácia je právom aj povinnosťou súdov. Všeobecným normatívnym základom súdnej právomoci sú úpravy článku 36 ods. 1, 2 Listiny základných práv a slobôd a článku 46 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj článku 6 ods. 1, Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Konkrétnym normatívnym základom právomoci súdov činných na občianskoprávnom úseku je citovaná úprava § 7 Občianskeho súdneho poriadku (a § 8 O. s. p.).

Právomocou všeobecne sa rozumie oprávnenie toho ktorého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré zákon zveruje do jeho kompetencie.

Ustanovenie § 7 ods. 1, O. s. p. vymedzuje právomoc súdov v občianskom súdnom konaní konkrétnym výpočtom právnych vzťahov, o ktorých (t. j. o sporoch či iných právnych otázkach z nich vznikajúcich) konajú a rozhodujú súdy, pričom súhrnne ide o vzťahy (veci, nároky) súkromného práva (ius privatum) spravujúce sa princípmi právnej rovnosti a vôľovej autonómie ich subjektov.

Zisťovanie danosti právomoci občianskoprávnych súdov sa spravuje zásadou, že to, či právny vzťah a jeho riešenie patrí do ich právomoci alebo nie, je závislé od jeho obsahu (materiálno-právne hľadisko), nie od okolnosti, či predpisom upravujúci vzťah je legislatívnou súčasťou toho či onoho súkromnoprávneho odvetvia (formálne hľadisko).

Podľa § 103 O. s. p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Občiansky súdny poriadok dbá na to, aby súdne konanie prebiehalo presne podľa stanovených pravidiel, ktorých dodržiavanie je predpokladom toho, aby konanie mohlo prebehnúť a súd mohol vydať rozhodnutie. Nedostatok právomoci súdu (§ 7 a § 8 O. s. p.) treba považovať za neodstrániteľný nedostatok podmienok konania.

Pre nedostatok právomoci sa konanie zastavuje (§ 104 ods. 1 O. s. p.), pričom je neprípustné rozhodnutie, v ktorom sa súd iba obmedzí na výrok o zastavení konania pre nedostatok právomoci súdu, v uznesení o zastavení konania je totiž súd povinný rozhodnúť, ktorému správnenému orgánu vec postupuje (výnimku tvorí len zastavenie konania pre nedostatok právomoci tuzemských súdov). Neexistencia tohto výroku by sa rovnala účinkom denegationis iusticiae (správne malo byť uvedené: iusticiae).

Z hľadiska citovaných zákonných ustanovení a zásad by bolo potom možné vytykať súdom oboch stupňov, že ak konanie vo veci pre nedostatok právomocí súdu zastavili, nepostúpili vec príslušnému správnenému orgánu Ministerstva obrany SR, resp. Armády SR, pričom navyše, ak by oprávnený orgán štátnej správy mal za to, že ani on nemá právomoc vo veci konať, obrátil by sa na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý podľa § 8a O. s. p. rozhoduje spory o právomoc medzi súdmi a orgánmi štátnej správy. Ak by teda otázka právomoci nebola vyriešená v inštančnom postupe v rámci civilného konania, rozhodol by o nej s konečnou platnosťou najvyšší súd a jeho rozhodnutie by bolo pre obe strany sporu (orgán štátnej správy i súd) záväzné.

Máme však tiež za to, že navrhovateľ mal pred podaním podnetu na Ústavný súd SR využiť možnosť mimoriadneho opravného prostriedku a to dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Navrhovateľ – resp. navrhovateľ podnetu však túto zákonnú možnosť nevyužil, na čo by podľa nášho názoru na konaní pred ústavným súdom mohlo byť prihliadnuté.“

Zatiaľ čo Okresný súd Bratislava III a Krajský súd Bratislava netrvali na ústnom pojednávaní, právny zástupca navrhovateľa vo svojom vyjadrení (oznámení) z 12. júla 2001 uviedol, že „po porade s klientom nenavrhujem, aby súd v zmysle ust. § 30 ods. 2 upustil od ústneho pojednávania, ale trvám na ústnom pojednávaní podnetu“.

Ústne pojednávanie sa uskutočnilo 2. októbra 2001 za účasti právneho zástupcu navrhovateľa JUDr. S. J., ako aj podpredsedníčky Krajského súdu Bratislava JUDr. J. B. a podpredsedu Okresného súdu Bratislava III JUDr. M. K.

II.

Ústavný súd pri rozhodovaní o podnete navrhovateľa predovšetkým zobral do úvahy, že tento namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko závažné, že pri jeho výkone neprichádzajú do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie. Predmetom konania pred ústavným súdom sa stalo posúdenie ústavnosti odmietnutia súdnej ochrany navrhovateľovi v dôsledku zastavenia konania pred Okresným súdom Bratislava III z dôvodu vylúčenia preskúmateľnosti označeného rozhodnutia správneho orgánu, t. j. „rozkazov funkcionárov ozbrojených síl a ozbrojených zborov podľa § 248 ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku“. Navrhovateľ v podstate argumentoval tým, že príslušné súdy sa v konaní o jeho veci pridržiavali takého výkladu pojmu „rozkazy funkcionárov ozbrojených síl a zborov“, ktorý viedol k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Napriek skutočnosti, že odopretie súdnej ochrany vo veciach prieskumu rozhodnutí orgánov verejnej správy je dovolené v prípade, že tak ustanoví zákon, tento postup nie je ale namieste v prípade, ak ide o rozhodnutia, ktoré sa týkajú základných práv a slobôd. Posledná veta čl. 46 ods. 2 ústavy túto skutočnosť výslovne potvrdzuje, keď uvádza: „Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd“. Citovaná ústavná norma žiadnym spôsobom neurčuje, v akom type súdneho konania a na základe akého návrhu majú súdy takéto rozhodnutia preskúmať a ani sa nezmieňuje o druhu rozhodnutí, ktoré by mohli byť (a z tohto dôvodu) vylúčené zo súdneho preskúmania, pretože smeruje výlučne k ich obsahovej stránke a jej prostredníctvom k základným právam a slobodám. V dôsledku toho v prípade, keď sa

rozhodnutie správneho orgánu (bez ohľadu na jeho druh či formálne označenie) dotýka niektorého zo základných práv a slobôd, z právomoci súdov nesmie byť vylúčené. Vylúčenie takéhoto rozhodnutia zo súdneho preskúmania (v správnom súdnictve) môže signalizovať porušenie čl. 46 ods. 2 poslednej vety ústavy.

Rešpektovanie tohto príkazu ústavnej normy je o. i. možné dosiahnuť výkladom zákonného predpisu týkajúceho sa rozhodovacej činnosti súdu ústavne súladným spôsobom. V situácii, keď ustanovenie právneho predpisu dovoľuje dvojaký výklad (jeden ústavne súladným a druhý ústavne nesúladným spôsobom), má prioritu jeho výklad ústavne súladným spôsobom. Pre súdy táto povinnosť vyplýva celkom jednoznačne z čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy. Keďže podľa čl. 144 ods. 2 ústavy môžu súdy namietat nesúlad všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou, sú tým viac zaviazané k ústavne súladnému výkladu každého zákona týkajúceho sa ich rozhodovacej činnosti. Táto povinnosť súdu zodpovedá ústavne garantovanému právu každého na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy. Ústavný súd už vo veci sp. zn. I. ÚS 37/95 rozhodol, že: „Otázku právomoci všeobecného súdu z hľadiska ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 2 ústavy) treba posudzovať v zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou.“, pričom vo veci sp. zn. PL. ÚS 18/98 tiež potvrdil, že v prípade, ak dôjde k výkladu právnych predpisov inak ako ústavne konformným spôsobom, „môže to mať dopad na niektoré zo základných práv a slobôd“.

Podľa právneho názoru ústavného súdu preto ústavne súladný výklad zákonov týkajúcich sa rozhodovacej činnosti súdov (ale aj ich výklad súladný s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky) predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich rozhodovacej činnosti a ako taký jedine zodpovedá základnému právu každého na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy.

Vychádzajúc z uvedeného je preto úlohou súdu aj pri uplatňovaní Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a v spojení s čl. 46 ods. 2 poslednou vetou ústavy zisťovať, či rozhodnutie správneho orgánu, zákonnosť ktorého má byť predmetom súdneho

preskúmania [vrátane toho, uvedeného v § 248 ods. 2 písm. d) OSP], je vzhľadom na jeho obsah spôsobilé týkať sa základných práv alebo slobôd. V prípade, ak súd zistí, že tomu tak je, takéto rozhodnutie nesmie byť vylúčené zo súdneho preskúmania.

Z uvedeného vyplýva, že samotný druh, resp. formálne označenie rozhodnutia správneho orgánu nemôžu byť samé osebe jediným a rozhodujúcim dôvodom pre odmietnutie jeho súdneho preskúmania, pretože ústavne súladný výklad ustanovenia § 248 OSP vyžaduje, aby súd zisťoval, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom súčasne nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd. Nie je totiž vylúčené, že by sa aj rozhodnutia uvedené v § 248 OSP nemohli dotýkať, či dokonca porušovať základné práva alebo slobody. Základnému právu uvedenému v čl. 46 ods. 2 ústavy preto zodpovedá taký postup súdu, v rámci ktorého hodnotí nielen formálne znaky rozhodnutia predloženého mu na súdne preskúmanie, ale aj to, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd účastníka konania. Postup súdu, v ktorom zanedbal niektorý z týchto prvkov, zakladá porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.

III.

Z predloženého spisového materiálu ústavný súd zistil, že predmetom konania pred Okresným súdom Bratislava III vo veci sp. zn. 10 C 37/96 malo byť preskúmanie zákonnosti označeného rozhodnutia orgánu štátu, t. j. personálneho rozkazu ministra obrany Slovenskej republiky č. 389/95, ktorým bol navrhovateľ prepustený zo služobného pomeru s Armádou Slovenskej republiky. Z uznesení ako Okresného súdu Bratislava III (10 C 37/96 z 27. septembra 1999), tak aj odvolacieho Krajského súdu Bratislava (13 Co 335/2000 z 31. januára 2001) však vyplynulo, že hlavným (a súčasne jediným) dôvodom zastavenia súdneho konania vo veci navrhovateľa sa stal druh toho právneho aktu, ktorým bol ukončený služobný pomer navrhovateľa k Armáde Slovenskej republiky, ale nie aj posúdenie toho, či sa tento (svojím obsahom) dotýka alebo nedotýka niektorého zo

základných práv alebo slobôd. Uznesenie Okresného súdu Bratislava III o zastavení konania v tejto súvislosti uvádza: „Na základe predložených dokladov mal súd za preukázané, že na prejednanie a rozhodnutie vo veci nie je daná jeho právomoc. V ust. § 248 O. s. p. sú uvedené prípady rozhodnutí – správnych aktov, správnych rozhodnutí, ktorých zákon vylúčil možnosť ich preskúmania súdom. Okruh týchto prípadov je ustanovený tak, že jednotlivé výnimky sú formulované všeobecne a vzťahujú sa preto na všetky rozhodnutia, ktoré im vyhovujú bez ohľadu na to, o aký právny predpis sa tieto rozhodnutia opierajú (§ 248 O. s. p.). Z predloženého listinného dôkazu je zrejmé, že v danom prípade ide o rozkaz funkcionára OS, ktorý rozhodol v zmysle § 26 ods. 2 písm. e) z. č. 361/92 Zb., o prepustení navrhovateľa zo služobného pomeru vojaka z povolania. ... Vzhľadom na vyššie uvedené skutkové zistenia a citované zákonné ustanovenia rozhodol súd, že v zmysle § 103 O. s. p. ide v danej veci o neodstrániteľný nedostatok podmienok súdneho konania v dôsledku nedostatku právomoci súdu (§ 7, § 248/2 písm. d) O. s. p.). konať a rozhodovať vo veci, čo má za následok, že súd musí konanie zastaviť (§ 104 ods. 1 O. s. p.).“ Krajský súd Bratislava ako súd odvolací sa plne stotožnil s týmto názorom Okresného súdu Bratislava III, keď uviedol: „Súd prvého stupňa pred začatím konania vo veci samej správne z dôvodov uvedených v napadnutom uznesení konštatoval neodstrániteľné nedostatky (podmienky) konania, ktoré mali za následok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej a postupom podľa § 104 ods. 1 O. s. p. konanie zastavil.“

Ústavný súd zistil, že vo veci navrhovateľa sa dôvodom zastavenia konania pred Okresným súdom Bratislava III stal len druh rozhodnutia správneho orgánu, ale nie aj výsledok jeho posúdenia, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd. Keďže podľa právneho názoru ústavného súdu základnému právu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy zodpovedá len taký postup súdu, v rámci ktorého sa zohľadňuje nielen druh rozhodnutia predloženého na súdne preskúmanie, ale berie do úvahy aj zistenie, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv a slobôd, a keďže v danom prípade k takému postupu označených súdov nedošlo, bolo potrebné rozhodnúť o porušení základného práva navrhovateľa podľa čl. 46 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod

sp. zn. 10 C 67/96, ako aj Krajského súdu Bratislava (ako súdu odvolacieho) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 335/2000.